

Czesław Plewka
Akademia Nauk Stosowanych
Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie

TROSKA O WŁASNY ROZWÓJ ZAWODOWY PODSTAWĄ BUDOWANIA KARIERY ZAWODOWEJ

*„Temu, który nie wie, do jakiego portu
zmierza, nie sprzyja żaden wiatr”*

Seneka

Wprowadzenie

Współczesna rzeczywistość bez wątpienia skłania do „indywidualnie wypracowanych i uaktualnianych strategii, które muszą być adekwatne do tempa zmian, jakim podlega świat”¹. Te wyzwania nie pozostają bez znaczenia także dla troski o rozwój zawodowy jednostki, który jest podstawą budowania przez nią własnej kariery zawodowej.

Problematyka rozwoju zawodowego i kariery zawodowej oraz ich planowania zajmuje sporo miejsca zarówno w literaturze, jak i różnego rodzaju debatach, w tym coraz częściej w codziennych rozmowach przedstawicieli różnorodnych środowisk, a jednym z nich jest ucząca się młodzież i studenci. W środowiskach naukowych - jak trafnie podkreśla M. J. Szymański toczą się nie do końca rozstrzygnięte spory o to, co w dominującym stopniu decyduje o tym, kim jest i kim się staje określona jednostka ludzka”². W kontekście owych rozbieżnych stanowisk przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych istotne wydaje się stawianie pytań o przebieg kariery zawodowej oraz rolę różnych czynników, które w istocie mają mniejszy bądź większy wpływ na to, że przebieg tej kariery jest taki, a nie inny. Poszu-

¹ A. Cybal Michalska, *Świat w którym „kariera robi karierę” - o satysfakcji kariery i poczuciu zawodowego sukcesu* „Studia Edukacyjne 2013, nr. 26, s. 19.

² M.J. Szymański, *Studia i szkice z socjologii edukacji*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2000, s. 39.

kując owych czynników coraz częściej przyjmuje się, że kariera zawodowa określonej jednostki wyraźnie wpisuje się w obszar jej rozwoju zawodowego, a dokładniej w proces inicjowania i kierowania przebiegiem tego rozwoju³. Jednostka w zdecydowanej większości przypadków ma swobodę w wyborze ścieżki swojej kariery zawodowej, a także w sposobie jej urzeczywistniania, co zazwyczaj w znacznym stopniu rzutuje na poczucie skuteczności w działaniu i poziomie swojej satysfakcji. Problem jednak tkwi w tym aby umieć tak pokierować swoim rozwojem zawodowym żeby rozwój ten stanowił podstawę - czy też właściwy fundament - dla budowania owej kariery zawodowej, a także zrozumienia, że kariera wymaga nieustannego inwestowania w siebie.

Rozważania podjęte w niniejszym artykule nie mają na celu ukazywanie konkretnych sposobów na skuteczne kierowanie własnym rozwojem zawodowym, który w swej istocie będzie rzutował na jakość własnej kariery. Stanowi on swoistego rodzaju tło teoretyczne dla zaprezentowania - w drugiej jego części - wyników badań przeprowadzonych z udziałem studentów Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie⁴. Badania te dotyczyły tego, jak oni postrzegają własną drogę do kariery zawodowej.

1. Tło teoretyczne dotyczące istoty rozwoju zawodowego i kariery zawodowej jednostki

W literaturze przedmiotu można się spotkać z różnymi teoriami i koncepcjami rozwoju zawodowego i kariery zawodowej. Różne są również ujęcia terminologiczne stosowane na użytek poszczególnych dyscyplin naukowych. Niemal jednak zgodnie przyjmuje się, że zarówno termin: „rozwój zawodowy” jak i „kariera zawodowa” są pojęciami wieloznacznymi. Nie wpisując się w szczegółowe rozważania dotyczące proponowanej terminologii tych terminów, uznano za stosowne przyjęcie definicji roboczych, które w dużej mierze oddają istotę wielu propozycji literaturowych. Oto one:

- „Rozwój zawodowy człowieka to długotrwały i kierunkowy proces przemian, wywołanych czynnikami wewnętrznego i zewnętrznego oddziaływania, w którym da się wyróżnić zachodzące w sposób prawidłowy etapy ilościowych i jakościowych zmian (faz rozwojowych) świadczących obiektywnie o tym, że zmierza on systematycznie w kierunku wytyczonym przez sens własnego życia, bądź czynniki decydujące o tym, że życie zawodowe przebiega w taki, a nie inny sposób. Istotą tak rozumianego rozwoju zawodowego jednostki jest zmierzanie w kierunku profesjonalizmu”⁵.

³ Zob. m. in. M. Szumiec, *Czynniki determinujące kierunek kariery zawodowej w świecie wybranych teorii rozwoju zawodowego oraz ich znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa jednostki*, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, *Studia de Securitate* 2019, nr. 9, s. 44-56; L. Mysza-Strychalska, *Znaczenie kariery zawodowej dla człowieka*, Uniwersytet im. AM w Poznaniu, *Kultura- Społeczeństwo- Edukacja*, 2017, nr.11, s.263-278; a także: Cz. Plewka, *Kierowanie własnym rozwojem zawodowym. Studium teoretyczne i egzemplifikacje praktyczne*, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2015; i. in.

⁴ Na mocy decyzji Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20.01.2022 Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie stała się Akademią Nauk Stosowanych TWP w Szczecinie.

⁵ Cz. Plewka, *Kierowanie własnym rozwojem...*, s. 32.

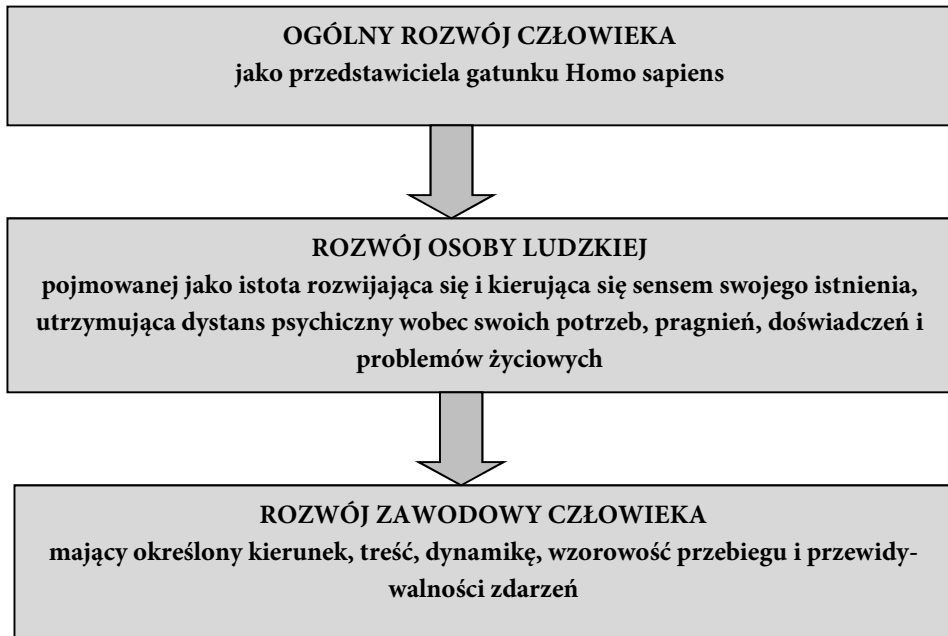
- Termin „kariera zawodowa” używany jest najczęściej dla określenia tego, co chce się osiągnąć na drodze zawodowej. Przez pojęcie to rozumie się postęp, osiąganie kolejnych poziomów rozwoju zawodowego i związanych z nim profitów⁶. „Kariera zawodowa może być również efektem realizowanych aspiracji, potrzeb i oczekiwań związanych z pracą zawodową. (...) Najtrafniejszym jest jednak odnoszenie kariery do całego życia zawodowego człowieka. Będzie ona wówczas oznaczać historię zatrudnienia, uwzględniać poziom zajmowanych stanowisk, treść pełnionych funkcji, zdobyte kompetencje oraz osiągnięcia i sukcesy związane z pełnieniem tych funkcji. Kariera w tym przypadku będzie drogą jaką przechodzi jednostka w trakcie rozwoju zawodowego i zdobywania doświadczeń zawodowych”⁷. Jest to najnowsze podejście do kariery zawodowej rozumianej przez niektórych autorów jako ścieżka rozwoju zawodowego polegająca na zaplanowaniu jej oraz wytyczeniu przez daną jednostkę celu bądź celów, które zamierza ona osiągnąć w trakcie pracy zawodowej.

Można zatem przyjąć, że „rozwój zawodowy” jest procesem doskonalenia siebie zarówno w wymiarze ogólnym, jak i zawodowym, postrzeganym jako nabywanie nowych dyspozycji zawodowych umożliwiających rozwiązywanie coraz bardziej złożonych problemów w trakcie wykonywania pracy zawodowej. Natomiast „kariera zawodowa” to zajmowanie kolejnych pozycji w strukturze zawodowej. Oznacza to, że pomiędzy rozwojem zawodowym, a karierą zawodową zachodzą ścisłe relacje, nie uprawniające jednak do stosowania tych pojęć zamiennie⁸. Dla lepszego zilustrowania owych relacji proponuje się wgląd w niniejsze ilustracje (rys. 1 i 2).

⁶ E. Krause, *Modele (przebiegu) kariery zawodowej człowieka* Problemy Profesjologii, Zielona Góra 2006, nr. 1, s. 145.

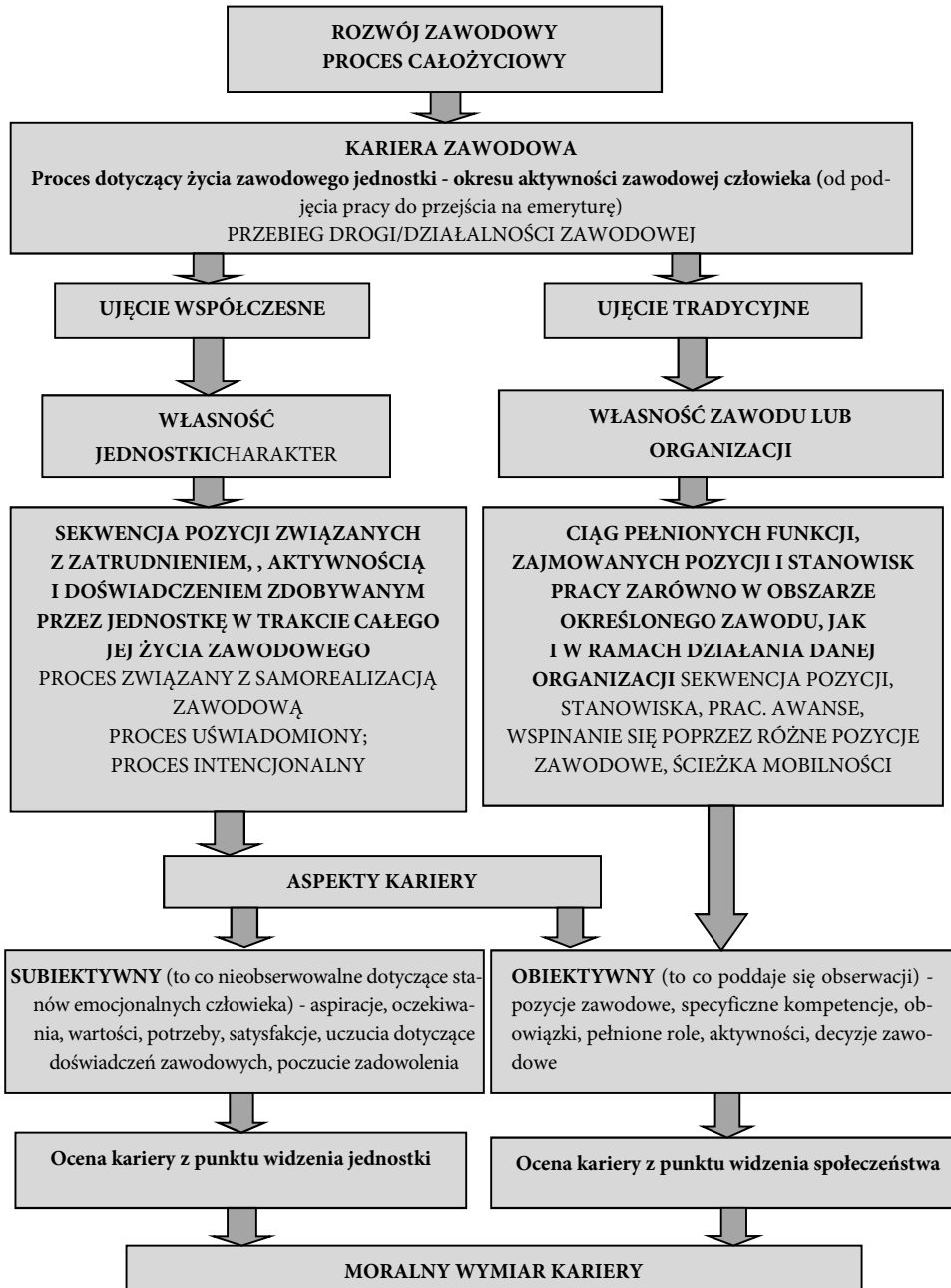
⁷ Tamże, s. 147.

⁸ Poglębiony wykład na ten temat znaleźć można w książce Z. Wołka, *Całozyciowe poradnictwo zawodowe w ramach lubuskiego paktu na rzecz zatrudnienia*, Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze, Zielona Góra 2009.

Rys. 1. Rozwój zawodowy jednostki ludzkiej w szerszym kontekście rozwoju człowieka

Źródło: E. Krause, Rozwój kariery zawodowej studentów..., op. cit., s.34.

Rys. 2. Kariera zawodowa jako element rozwoju zawodowego człowieka

Źródło: Tamże, s. 39.

Poddając szczegółowej analizie charakterystyki zawarte w przytoczonych schematach należy dostrzec, że rozwój zawodowy jest procesem całościowym mającym określony kierunek, treść, dynamikę, odpowiedni przebieg i przewidywalność, natomiast kariera zawodowa jest procesem, który ma miejsce w trakcie całego okresu aktywności zawodowej jednostki. Można zatem przyjąć - jak wskazuje A. Kargulowa - że rozwój zawodowy może być traktowany jako swego rodzaju podstawa kariery zawodowej człowieka⁹.

2. Studenci WSH TWP wobec procesu własnego rozwoju zawodowego i kariery zawodowej

Studenci studiów niestacjonarnych Wyższej Szkoły Humanistycznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie stanowią zróżnicowaną grupę osób będących pod względem płci, wieku, dotychczasowego doświadczenia życiowego i zawodowego. Duża ich część łączy studia z pracą zawodową i różnymi formami aktywności społecznej. Uznano więc, że jest to bardzo dobra grupa społeczna od, której można pozyskać bogaty materiał badawczy dotyczący ich dotychczasowej aktywności życiowej i zawodowej, planów i aspiracji - słowem - ich dotychczasowego rozwoju zawodowego i budowania kariery zawodowej.

Badaniami objęto 51 celowo dobranych studentów studiów I stopnia o kierunku bezpieczeństwo i higiena pracy oraz II stopnia o kierunku pedagogika. Przeprowadzono je w roku akademickim 2020/2021 w ramach ćwiczeń z pedagogiki pracy i metodologii nauk społecznych. Zastosowano podejście jakościowe, którego istotą w podjętych badaniach było określenie głównie tzw. sytuacji wyjściowej studentów¹⁰ z punktu widzenia ich indywidualnego i niepowtarzalnego doświadczenia. Wykorzystano w tym celu schemat studium przypadku, który polegał na opisanu i wyjaśnieniu przebiegu rozwoju zawodowego i jego roli w budowaniu własnej kariery zawodowej określonego studenta¹¹.

Celem przeprowadzonych badań była próba rozpoznania szeroko rozumianej sytuacji wyjściowej poszczególnych studentów, które sprawiły, że ich droga rozwoju życiowego i zawodowego przebiegała tak, a nie inaczej. Sformułowano zatem następujący problem główny i problemy szczegółowe:

P I. Czy i w jakim zakresie dotychczasowe decyzje życiowe podejmowane przez studentów WSH TWP w Szczecinie rzutowały na przebieg i poziom ich rozwoju zawodowego będącego podstawą budowania ich kariery zawodowej?

⁹ Zob. A. Kargulowa, *Destrukcyjne, rekonstrukcyjne i konstrukcyjne w poradnictwie zawodowym* [w:] *Poradnictwo zawodowe w wymiarze europejskim. Materiały pokonferencyjne*. [w] red. W. Rachalska, Częstochowa 1998.

¹⁰ Sytuacja wyjściowa rozumiana jest przede wszystkim jako dotychczasowe plany, dokonania, osiągnięcia i doświadczenia w zakresie własnego rozwoju zawodowego i kariery zawodowej, a także przypisywania znaczenia i miejsca karierze zawodowej w dotychczasowym i przyszłym życiu.

¹¹ Por. K. Rubacha, *Metodologia badań nad edukacją*, Editions, spółka z o. o., S. K. A., Nauki Społeczne, Warszawa 2008, s. 329.

Problemy szczegółowe:

1. Jakie decyzje, które w dotychczasowym życiu poszczególnych studentów zostały przez nich podjęte miały decydujący wpływ na przebieg i jakość ich rozwoju zawodowego?
2. Czym jest kariera zawodowa dla badanych studentów i jakie miejsce zajmuje w ich planach życiowych?
3. Jakie czynniki i uwarunkowania mogą stymulować lub hamować dalszy rozwój zawodowy i karierę zawodową badanych studentów?
4. Żeby móc kierować własnym rozwojem zawodowym i osiągać sukcesy zawodowe trzeba dobrze znać samego siebie. Co zatem jest sensem życia badanych studentów i jakie są przez nich preferowane wartości?

Narzędziem badawczym był kwestionariusz wywiadu zaprojektowany przez osobę prowadzącą badania. Składał się on z czterech pytań otwartych¹², z odpowiednią ilością kroków, do których w czasie odpowiedzi trzeba było się ustosunkować. Pytania te nawiązywały do poszczególnych problemów szczegółowych. W ten sposób prowadząc badania, starano się uzyskać jak najwięcej informacji dotyczących m. in. przebiegu rozwoju zawodowego studentów, decyzji które sprawiły, że jakość tego rozwoju jest na określonym poziomie, znaczenia jakie ma dla nich kariera zawodowa, jakie miejsce zajmuje ona w ich planach życiowych, a także dotychczasowych dokonaniach, osiągnięciach i doświadczeniach. Każdy z badanych studentów otrzymał kwestionariusz z zawartymi w nim pytaniami i zostawionym miejscem pod każdym z tych pytań na swobodne, pisemne odniesienie się do tych pytań.

W pierwszej kolejności poproszono badanych o przywołanie w pamięci tych decyzji, które w trosce o swój rozwój zawodowy podjęli w swoim dotychczasowym życiu.

Tak jak można było oczekiwać najważniejsze decyzje, które w opinii wszystkich badanych studentów miały istotny wpływ na ich dotychczasowy poziom i jakość ich rozwoju zawodowego dotyczyły wyboru drogi edukacyjnej. Niemal połowa badanych wskazała, że już na etapie podejmowania nauki w szkole średniej ważną decyzją jaką musieli podjąć dotyczyła wyboru odpowiedniego typ szkoły (liceum ogólnokształcące lub technikum zawodowe) kierunku kształcenia, czy też profilu w liceum ogólnokształcącym. Pojedynczy badani wskazywali, że dla nich ważne było również w jakim mieście będą się uczyli bądź studiowali, bowiem nie każda szkoła stworzy im takie warunki żeby uzyskane wykształcenie było jednym z istotnych czynników ich rozwoju zawodowego. Wszyscy badani wówczas założyli, że docelowo będą chcieli ukończyć odpowiednie studia wyższe.

Drugie pytanie dotyczyło rozumienia przez badanych studentów istoty terminu „kariera zawodowa” oraz określenia jakie miejsce przypisują jej w swoich planach życiowych, a także na czym polega zrobienie kariery i w czym ona się przejawia.

¹² Zastosowana otwartość pytań umożliwiała studentom udzielanie zróżnicowanych odpowiedzi, które ukazywały indywidualny styl narracji (np. długość wypowiedzi, składnie itp.) oraz indywidualny sposób postrzegania faktów i przypisywanie im określonego znaczenia.

Okazało się, że w świadomości respondentów kariera kojarzy się z dążeniem do tego żeby: posiadać lepszą pozycję w hierarchii społecznej, uzyskiwać coraz wyższe wynagrodzenie za pracę, uzyskiwać lepsze stanowiska pracy, uznania, zaszczyty. Rzadziej jednak mieć satysfakcję ze swojej aktywności zawodowej, powodzenie życiowe i szczęście rodzinne. Po szczegółowej analizie wszystkich otrzymanych odpowiedzi i ich zsumowaniu, okazało się że:

- pierwszorzędne znaczenie dla badanych studentów miały względy materialne;
- drugorzędne odnosiły się do różnych aspektów aktywności zawodowej (dobra praca, prestiż, awanse itp.);
- trzeciorzędne dotyczyły własnego potencjału intelektualnego i praktycznego;
- jedynie niewielka części studentów uznała, że kariera zawodowa znacząco rzutuje na zapewnienie sobie szczęścia rodzinnego i towarzyskiego.

Oto niektóre z wypowiedzi badanych studentów:

- *kariera wg mnie to realizacja stawianych sobie celów i osiągnięcie ich mimo różnych przeszkód;*
- *kariera zawodowa jest dla mnie pojęciem dość ogólnym. Kojarzy mi się z wyścigiem szczurów i dużymi korporacjami;*
- *poczucie, że zrealizowało się w 100% założone sobie cele;*
- *kariera oznacza osiągnięcie zamierzonych celów. Im trudniejsza droga tym kariera (sukces) większy. Aby osiągnąć sukces muszę dużo pracować, rozwijać się, koncentrować się na założonych celach;*
- *osiągnięcie takiego etapu w życiu, w którym będę czuł satysfakcje z tego co robię, z kim przebywam i nie muszę martwić się o jutro;*
- *karierę rozumiem jako ten etap w życiu, który wiąże się z dojściem do takiej pracy, która daje mi satysfakcji możliwość zrealizowania swoich planów. Kariera kojarzy mi się również z posiadaniem szczęśliwej rodziny;*
- *karierę zawodową osiąga się gdy: robi się interesujące rzeczy, rozwija się, przezwycięża przeszkody, jest się docenianym;*
- *kariera zawodowa jest wówczas gdy jest się zadowolonym z siebie i wiąże się ze spełnieniem własnych ambicji, to pokonywanie obaw i przeciwności, bycie dobrym w życiu w jakiejś dziedzinie;*
- *moim zdaniem o karierze zawodowej można mówić dopiero pod koniec swojego życia. Dopiero wtedy możemy stwierdzić czy podejmowane przez nas decyzje sprawiły nam radość i satysfakcje, a co za tym idzie osiągnąć w życiu sukces;*
- *kariera zawodowa dla mnie jest to taki stan, w którym sama przed sobą mogę powiedzieć, że zrealizowałam coś, co było naprawdę dużym wyzwaniem i wymagało ode mnie dobrego zaangażowania i dużego wysiłku;*
- *kariera zawodowa kojarzy mi się z dobrą posadą, dużymi zarobkami, uzyskaniem wysokiego statusu społecznego;*

- *rozgłos, popularność, osiągnięcie czegoś, co dla przeciętnego człowieka jest nie wyobrażalne;*
- *kariera zawodowa brzmi dla mnie pejoratywnie. Nie myślę o karierze tylko o rzetelnym wypełnianiu swoich obowiązków dla dobra innych, a nie tylko dobra własnego.*

Analizując przytoczone wypowiedzi można zauważyć, że większość studentów „kariery zawodową” postrzega głównie jako osiąganie różnego rodzaju korzyści osobistych, akcentując potrzebę własnego wysiłku skierowanego na wcześniej przyjęty cel. Część z wypowiedzi można zakwalifikować do blisko naukowego określenia analizowanej kategorii. Jest to jednak tradycyjne - bliskie potocznemu - rozumieniu pojęcia kariera zawodowa, a nie rozumienia współczesnego łączącego aspekty (korzyści) osobiste i społeczne (co w odniesieniu do studentów pedagogiki jest myśleniem nie do końca akceptowalnym), aczkolwiek w sporej części wypowiedzi można odnaleźć także współczesne rozumienie „kariery zawodowej”, w których używane są takie określenia, jak: poczucie satysfakcji, zadowolenie z pracy, spełnienie zawodowe, osiągnięcie założonych celów itp. Dla niektórych studentów kariera kojarzy się z samospelnieniem się poprzez pracę zawodową, poczuciem się człowiekiem wartościowym, możliwością rozwoju w określonym kierunku itp.

Następnie pytając o czynniki i uwarunkowania, które mogą stymulować lub hamować ich dalszy rozwój zawodowy postrzegany jako fundament budowania kariery zawodowej, studenci uczestniczący w badaniu wskazywali trzy sfery ich aktywności, które można uznać, iż w nich zawierają się czynniki i uwarunkowania mające istotny wpływ na to jak będzie się kształtować ich kariera zawodowa. Sferami tymi są:

- sfera edukacyjna dotycząca różnych form dalszej edukacji (głównie doksztalcania lub doskonalenia zawodowego);
- sfera zawodowa, w której uwagę koncentrowano głównie na pracy zawodowej;
- sfera osobista, gdzie uwagę skupiano głównie wokół życia rodzinnego i procesów samorealizacji.

Oto niektóre wypowiedzi badanych studentów:

- *aktualnie studiuję i na tym skupiam swoją uwagę żeby pozyskać jak najwięcej wiedzy, która w najbliższej przyszłości powinna sprawić, że znajdę dobrą pracę;*
- *istotny wpływ na mój dalszy rozwój na pewno będzie miało moje nie najlepsze zagospodarowanie czasu. Staram się nad tym pracować;*
- *nie osiągam bieżących sukcesów co sprawia, że zniechęcam się do podejmowania nowych wyzwań;*
- *codzienna praca, którą lubię utwierdza mnie w przekonaniu, że jestem dobra w tym co robię i owocuje to tym, że się rozwijam;*
- *znalazłam dobrą pracę w międzynarodowej firmie, która pozwala mi nieustannie polepszać swoje kompetencje;*
- *ambicja nie pozwalała mi spoczywać na przysłowiowych laurach, sprawiała że ciągle podejmowałam nowe wyzwania, które konsekwentnie z uporem realizowałam;*

- *wyjechałam po za granice kraju co sprawiło, że poznałam innych ludzi, nauczyłam się języka, nauczyłam się radzić sobie w różnych sytuacjach, stałam się bardziej odważna, nabyłam szacunek do pracy;*
- *wsparcie doping najbliższej rodziny i przyjaciół;*
- *ukończyłam wymarzoną szkołę średnią. Wierzę, że i obecne studia dadzą mi podstawy do skuteczniejszego kierowania własnym rozwojem zawodowym i budowania kariery zawodowej;*
- *nadmiar obowiązków jakie na siebie przyjąłem wpływa negatywnie na jakość efektów w wykonywanych działaniach;*
- *szczęście do ludzi, głównie mam na myśli moją rodzinę;*
- *wiem co mogłabym robić w przyszłości żeby nadal się rozwijać, jednak realia rynku zatrudnienia nie gwarantują mi podjęcia takiej pracy, jaką chciałabym wykonywać;*
- *zastanawiam się, jakimi kursami, formami doskonalenia i doksztalcania, czy też nową pracą mogłabym sprawić, że będę szybciej i lepiej się rozwijać;*
- *mam wspianiałych rodziców. Zawsze mnie wspierają. Chcę oby w moim życiu rodzina zawsze była na pierwszym miejscu, aczkolwiek chciałabym zostać kobietą sukcesu;*
- *ciekawość, chęć ciągłego poznawania nowych obszarów rzeczywistości społecznej i zawodowej, kreatywność, motywacja, ambicja, zainteresowania itp.*

To duże zróżnicowanie narracji badanych studentów świadczy o tym, że wiedzą oni, iż ilość czynników od których zależy przebieg i jakość ich rozwoju zawodowego jest bardzo duża. Wskazane w swojej narracji konkretne uwarunkowania należy postrzegać jako te, które w ich osobistym i zawodowym życiu wywarły (bądź będą wywierać) istotny wpływ na obecny i przyszły ich rozwój zawodowy „prowadzący” do kariery zawodowej.

Ostatnie czwarte pytanie zostało postawione w taki sposób żeby można było dowiedzieć się czy badani studenci wiedzą, że do skutecznego kierowania swoim rozwojem zawodowym trzeba znać samego siebie, potrafić określić co jest sensem ich życia i jakie będą preferować wartości, będące podstawą swojej aktywności zawodowej, społecznej i osobistej. Odpowiedzi na owo pytanie poszukiwano w trzech krokach. W pierwszym poproszono o wskazanie co dla każdego z nich jest w ich życiu najważniejsze? W drugim kroku poproszono o wskazanie co jest dla nich najważniejsze w pracy zawodowej, karierze, w relacjach z innymi ludźmi?

Oto najczęściej wymieniane kategorie (w wymiarze od bardzo często wymienianych do często):

dotyczące własnego życia:

- poczucie bezpieczeństwa;
- rodzina;
- miłość;
- zdrowie;
- sukces;
- przyjaźń;
- praca;
- zaufanie;
- stabilizacja;
- szczęście.

dotyczące pracy zawodowej:

- dobra atmosfera pracy;
- wzajemne zrozumienie;
- przyjaźń;
- zaufanie;
- lojalność;
- bezpieczeństwo;
- szczerść;
- pracowitość;
- satysfakcja;
- uczciwość.

Z przytoczonych (najczęściej wymienianych) wskazań widać, że badani wiedzą iż do skutecznego kierowania własnym rozwojem zawodowym, trzeba potrafić określić co w ich życiu osobistym i zawodowym stanowić będzie największą wartość. Mają świadomość, że w życiu najważniejsze jest poczucie bezpieczeństwa, a także zdrowie, rodzina i stabilizacja. Natomiast w pracy zawodowej najbardziej zależy im, na tym żeby towarzyszyła jej dobra atmosfera i wzajemne zrozumienie. Uważają, że wymienione wskazania stanowić będą podstawę budowania własnej kariery zawodowej.

W trzecim kroku poproszono studentów o wskazanie jakich stanów chcieliby uniknąć zarówno w swoim życiu osobistym jak i zawodowym, żeby budowanie własnej kariery zawodowej było skuteczne. Oto najczęściej wymieniane wskazania:

- długotrwałej choroby;
- rodzinnych niepowodzeń;
- depresji;
- nudy i zniechęcenia;
- frustracji;
- poczucia bezpodstawnej winy;
- uczucia bezsilności i towarzyszącego mu stresu;
- braku wiary w siebie i poczucia niespełniania się;
- braku satysfakcji i niedoceniaania;
- braku czasu na realizację wszystkich moich pomysłów;
- niesprawiedliwości.

Można dostrzec, że badani największe obawy, które w ich ocenie mogą mieć istotny wpływ na przebieg rozwoju zawodowego i kariery zawodowej plasują zarówno w sferze życia osobistego jak i zawodowego. Większość z nich może się jawić w sposób nie zamierzony i od nich niezależny.

Zakończenie

Wyniki badań potwierdziły, że podstawą dla właściwego przebiegu rozwoju zawodowego jednostki, stanowiącego fundament dla budowania własnej kariery zawodowej jest dobrostan definiowany przez WHO jako subiektywne postrzeganie zadowolenia z własnego życia, którego wskaźnikami są stan i jakość wszelkich procesów życiowych, poczucie świadomości uwarunkowań, decydujących o tym, że jest ono takie a nie inne.

Kierując zatem własnym rozwojem zawodowym powinno się uwzględnić własne preferencje i wartości życiowe i zawodowe, oraz posiadane predyspozycje, uzdolnienia, umiejętności, cechy osobowości, które mogą stymulować lub hamować przebieg procesu kariery zawodowej. Te, które zostały ujawnione w czasie przeprowadzonych badań są cenną informacją dotyczącą potencjału jakim dysponuje konkretny student i będzie je wykorzystywał w trakcie budowania swojej kariery zawodowej. Wyniki te mogą stanowić również cenne informacje dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych podejmujących różnorodne działania w zakresie preorientacji i orientacji zawodowej, a także dla tych wszystkich osób, które zajmują się poradnictwem i doradztwem zawodowym, oraz problematyką dotyczącą zarządzania zasobami ludzkimi. Natomiast nie stanowią one szczególnej wartości postrzeganej w kategoriach naukowych bowiem pochodzą od niewielkiej ilości badanych studentów. Mogą jednak być przyczynkiem do podejmowania dalszych badań z tego zakresu.

Bibliografia

- Cybal Michalska A. Świat w którym „kariera robi karierę” - o satysfakcji kariery i poczuciu zawodowego sukcesu „Studia Edukacyjne 2013, nr. 26.
- Myszka-Strychalska L., *Znaczenie kariery zawodowej dla człowieka*, Uniwersytet im. AM w Poznaniu, Kultura- Społeczeństwo- Edukacja, Poznań 2017.
- Kargulowa A., *Destrukcyjne, rekonstrukcyjne i konstrukcyjne w poradnictwie zawodowym* [w:] *Poradnictwo zawodowe w wymiarze europejskim. Materiały pokonferencyjne*. red. W. Rachalska, Częstochowa 1998.
- Krause E., *Modele (przebiegu) kariery zawodowej człowieka*, Problemy Profesjologii, Zielona Góra 2006.
- Plewka Cz., *Kierowanie własnym rozwojem zawodowym. Studium teoretyczne i egzemplifikacje praktyczne*, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2015.
- Szumiec M., *Czynniki determinujące kierunek kariery zawodowej w świecie wybranych teorii rozwoju zawodowego oraz ich znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa jednostki*, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Studia de Securitate Kraków 2019.
- Szymański M. J., *Studia i szkice z socjologii edukacji*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2000.
- Rubacha K., *Metodologia badań nad edukacją*, Editions, Spółka z o. o., S. K. A., Nauki Społeczne, Warszawa 2008.

Czesław Plewka

Troska o własny rozwój zawodowy podstawą budowania kariery zawodowej

Kariera zawodowa we współczesnej rzeczywistości społecznej i zawodowej nabiera coraz większego znaczenia. Jest ona pochodną dwóch najistotniejszych sfer życia, którymi bez wątplenia są aktywność edukacyjna i zawodowa jednostki. Są to te aktywności, które w życiu każdej jednostki zajmują największą część ich życia. Tym samym ich kariera zawodowa zależeć będzie w dużym stopniu od umiejętności kierowania własnym rozwojem zawodowym. Ważne zatem jest żeby wiedzieć i rozumieć czym jest ów rozwój zawodowy i jakie są czynniki od, których zależy jest zarówno przebieg, jak i poziom tego rozwoju, a także własna droga do kariery zawodowej.

Artykuł ten tworzą dwie części. Pierwsza jest swoistego rodzaju tłem teoretycznym dotyczącym istoty rozwoju zawodowego i kariery zawodowej jednostki. Natomiast druga zawiera dane dotyczące tej problematyki, uzyskane od studentów WSH TWP w czasie przeprowadzonych badań jakościowych. Zawiera również analizy jakościowe zgromadzonych danych.

Słowa kluczowe: rozwój zawodowy, kariera zawodowa.

Concern for own professional development as the basis for building a professional career

A professional career in contemporary social and professional reality is gaining more and more importance. It is a derivative of the two most important spheres of life, which are undoubtedly the educational and professional activity of an individual. These are the activities that occupy the largest part of each individual's life. Their professional career will largely depend on the ability to manage their own professional development. Therefore it is important to know and understand what this professional development is and what are the factors on which both the course and level of this development depend, as well as your own path to a professional career.

This article consists of two parts. The first is a kind of theoretical background concerning the essence of an individual's professional development and career. The second one contains data on this subject, obtained during the qualitative research from students of WSH TWP. It also includes qualitative analyses of the collected data.

Keywords: professional development, professional career.

Translated by Czesław Plewka